

Ordlista, ordförklaringar

Art - Individer som kan få fortplantningsduglig avkomma.

Atmosfär - Gashöljet kring jorden som till 99,9 % består av kväve, syre och ädelgasen argon.

Avrinning - Del av nederbörd som strömmar från ett avgränsat område till t.ex. sjö eller vattendrag.

Barrblandskog - Beståndstyp där den sammanlagda andelen barrträd utgör minst 70 %.

Barrotsplanta - Planta där jorden avlägsnats från rötterna.

Basketjon - Positivt laddad metalljon, t.ex. kalcium, magnesium, kalium.

Berggrund - Berg, vanligen fast, som bildar underlag för de lösa jordlagren.

Bestånd - Ett skogsområde som karakteriseras av viss enhetlighet beträffande ålder, trädslagsblandning, bördighet, etc.

Beståndsförnyring - Naturlig förnyring uppkommen i ett slutet bestånd.

Biologisk mångfald - Variationsrikedom inom och mellan arter och inom ekosystem.

Biomassa - Fysikalisk massa hos organismer inom ett viss område vid en given tid.

Biotop - Naturtyp, område med enhetlig ekologisk struktur, t.ex. mosse, blåbärsgranskog, tallhed.

Biotopskydd - Lagligt skydd för biotop som avses i 7 kap. 11 § miljöbalken.

Blandskog - Beståndstyp med betydande förekomst av mer än ett trädslag.

Blädning - Avverkning med syfte att gallra i en fullskiktad skog utan att dess struktur ändras.

Bonitet - En ståndorts naturgivna virkesproducerande förmåga mätt som m³sk/ha och år.

Brösthöjd - Standardhöjd vid mätning av stående träd, belägen 1,3 m över

markytan.

Bärande träd - Träd som lämnar föda till människor och djur, t.ex., ek, apel, hassel och oxel.

Cellulosa - Ett organiskt ämne (kolhydrat) som utgör stöds substrat i växternas cellväggar.

Densitet - Kvot av massa och volym (kg/m³).

Detaljhänsyn - Utgör en del av generell hänsyn och kan exempelvis bestå av att vid avverkning lämna enstaka träd, mindre trädgrupper, död ved och högstubbar.

Detritus - Sjunkande finfördelade rester av vattenorganismer.

Diversitet - Artvariation i ett växt- eller djursamhälle med hänsyn till artantal och relativ talrikhet av de olika arterna.

Ekologi - Läran om samspel mellan organismer och deras omgivning.

Ekosystem - Växt- och djursamhälle med tillhörande miljö, t.ex. en sjö, en lövskog.

Evighetsträd - Träd som aldrig avverkas utan får stå kvar, åldras och dö naturligt.

Fanéer - Tunn träskiva avsedd att användas som ytbeläggning på exempelvis träprodukter.

Fiber - Lång och smal växtcell.

Flerskiktad - Väl utvecklade träd-, busk- och fältskikt på samma yta.

Fragmentering - Gradvis uppsplittring av en biotop eller ett större skogsområde.

Fri gallring - Gallring som gynnar de bästa stammarna.

Frihuggning - Avverkning som skapar fritt utrymme för krona hos träd eller planta.

Fröträd - Träd vars fröproduktion får ge upphov till naturlig förnyring.

Fångstgrop - Grävd fallgrop som förr användes för fångst av klövdjur som älg och vildren samt rovdjur, främst varg.

Förband - Avstånd mellan plantor eller markberedningsfläckar.

Förna - Material bestående av döda växt- eller djurrester som ännu ej omvandlats till humus.

Försurning - Ökad koncentration av vätejoner (detsamma som minskat pH-värde) i sjöar, vattendrag och jord.

Föryngringsavverkning - Avverkning i syfte att åstadkomma ny skog genom skogsodling eller naturlig föryngring.

Gagnvirke - Virke av sådan dimension och beskaffenhet att det ekonomiskt kan förädlas.

Gallringsstyrka - Kvot av utgallrade trädets antal, grundyta eller volym och motsvarande värden före gallring.

Generell naturhänsyn - Den naturhänsyn man generellt tar i alla bestånd vid alla typer av skogliga åtgärder, t.ex. bevara död ved, gamla träd, hålträd eller vissa mindre miljötyper.

GROT - Avverkningsrester bestående av Grenar Och Toppar. Insamlas efter avverkning för energiutvinning.

Grundvatten - Vatten som fyller hålrum i jord och berg under markytan.

Hamlings - Skörd av grenar och kvistar av lövträd eller buskar för att erhålla vinterfoder för husdjur.

Hemicellulosa - Ett organiskt ämne (polysackarider andra än cellulosa) som ingår i cellväggen.

Hjälplantering - Fyllnadsplantering, då ursprunglig skogsodling eller naturlig föryngring misslyckats.

Humus - Organiskt material i olika nedbrytningsstadier.

Hybrid - Korsning mellan två arter.

Hålträd - Träd som utnyttjas av hålbyggande arter.

Hällmark - Markyta där berggrunden går i dagen.

Hänsynsområde - Produktiv skogsmark större än 0,5 ha som undantagits från skogsbruk.

Hänsynsyta - Produktiv skogsmark mindre än 0,5 ha som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid avverkning.

Höggallring - Gallring där högre, stora träd tas bort till förmån för utvecklingsbara och välplacerade träd.

Högskärm - Beståndstyp som syftar till att främja och skydda föryngringen samt ge en hög värdeproduktion på kvarstående stammar från det gamla beståndet.

Högsta kustlinjen - Den högsta nivå till vilken havet nådde efter den senaste istiden.

Högstubbe - Avbruten eller avsågad trädstam, där stubben är mer än manshög.

Impediment - Område där virkesproduktionen varaktigt underskrider 1 m³sk/ha och år.

Inäga - Odlad mark, äng eller betesmark nära en gård.

Jordart - Klassificering av lösa jordlager beroende på bildningssätt, kornstorlek, sammansättning eller fysikaliska egenskaper.

Jordmån - Del av jordlager som direkt påverkas av klimat, vegetation, djurliv eller människan.

Kalkylränta - Ränta som anger den förväntade avkastningen på alternativ investeringsmöjlighet.

Kanteffekt - Ekologiska förändringar som uppstår när man skapar en kantzon mellan en öppen biotop och en busk- eller trädbärande biotop, t.ex. ökad predation.

Kanthuggning - Föryngringsavverkning i anslutning till beståndskant.

Kantzon - Område där två olika miljötyper möts, t.ex. skog – åker, skog – hygge, skog – vattendrag.

Kontinuitet - Obrutenhet under längre tid i ekosystemet (biologisk kontinuitet).

Kottår - År under vilket rikligt med kott

av ett visst trädslag produceras allmänt.

Kryptogam - Växt som fortplantas genom sporer, dvs. ormbunkar, mossor, lavar svamp och alger.

Kulturmiljö - Område med spår från tidigare mänskliga aktiviteter, t.ex. kvarnar, odlingsrösen, kolbottnar, renavallar och samevisten.

Lignin - Vedämne (polymer förening) som är stöds substans i högre växters förvedade struktur.

Luckhuggning - Skogsbrukssätt som innebär att luckor med ca 20 m diameter huggs upp i syfte att föryngra skog.

Låga - Dött, liggande träd.

Låggallring - Gallring underifrån, dvs. uttag företrädesvis i de lägre trädskikten.

Lågskärm - Bestånd av vanligen lövskog som kvarlämnats eller uppdragits som skydd för därunder växande, känsliga trädarter.

Lövskog - Beståndstyp där den sammanlagda andelen lövträd utgör minst 70 %.

Lövbränna - Område med lövträd som uppkommit efter brand.

Markvärde - Teoretiskt kapitalvärde för kal skogsmark.

Miljökonsekvens - Beskrivning av de effekter på miljön beskrivning MKB som man i förväg bedömer att vissa åtgärder kan få.

Miljöträd - Träd med höga miljövärden, t.ex. hålträd, gamla och/eller grova träd, hamlade träd.

Myr - Sammanfattande benämning på olika typer av torvmark (kärr, mosse).

Mångbruk - Utnyttjande av skogsmark för flera ändamål, ex. virkesproduktion, jakt och rekreation.

Märgfångare - Sågning avsedd att framställa ett sågutbyte utan märgnära ved.

Naturlig föryngring - Föryngring uppkommen genom självsådd eller skotts-kjutning.

Naturreservat - Genom miljöbalken fridlyst naturområde.

Naturskog - Äldre, naturligt föryngrad skog som inte påverkats av skogsbruksåtgärder.

Naturvårdsavtal - En skriftlig överenskommelse mellan staten eller en kommun och fastighetsägaren angående naturvården inom ett visst område, enligt vilket fastighetsägaren förbundit sig att tillåta eller tåla åtgärder eller inskränkningar.

Naturvårdsbränning - Anlagd brand på skogsmark där huvudsyftet är att efterlikna en naturlig brand.

Nemoral skog - En vegetationszon som tillhör den nordeuropeiska lövskogsregionen.

NO-bestånd - Beståndet har ett långsiktigt miljömål där miljövärdena gynnas av orördhet.

NS-bestånd - Beståndet har ett långsiktigt miljömål där miljövärdena kräver återkommande skötsel för att bevaras.

Nyckelart - Växt- eller djurart som dominerar förutsättningarna för andra arters förekomst.

Nyckelbiotop - Område som utgör livsmiljö för rödlistade arter.

Omloppstid - Produktionstid för en trädgeneration från sådd, naturlig föryngring eller plantering till föryngringsavverkning.

Parasit - Djur eller växt som tar upp all eller en del av sin näring från en annan levande organism.

PF-bestånd - Beståndet har ett långsiktigt produktionsmål med miljöhänsyn som går utöver den generella nivån.

PG-bestånd - Beståndet har ett långsiktigt produktionsmål med generell miljöhänsyn.

Pionjärträd - Träd som lätt koloniserar öppna ytor, t.ex. björk, tall, asp.

Plankton - Mikroskopiska växter och djur som svävar i salt- eller sötvatten.

SKOGEN I SKOLAN

Plockhuggning - Avverkning av spridda träd i bestånd utan gallring av mellanliggande partier.

Plywood - Skiva uppbyggd av flera lager fanér som limmats samman, vanligen med fiberriktningen vinkelräta mot varandra.

Population - En grupp individer av samma art som har möjlighet att fortplanta sig.

Predator - Rovdjur; djur som dödar och äter andra djur.

Produktiv skogsmark - Skogsmark som kan producera minst 1 m³sk/ha och är i genomsnitt under beståndets växttid.

Rasbrant - Brant, blockrik bildning på bergssluttning.

Revir - Område som försvaras av en eller flera individer mot inkräktare.

Rotskott - Skott utgående från rötter, t.ex. asp.

Rödlistad art - En art som är upptagen i ArtDatabankens lista över Försvunna, Akut hotade, Sårbara, Sällsynta och Hänsynskrävande arter.

Sekundärträd - Träd som har förmåga att växa i skugga och så småningom brukar växa upp under pionjärträdslagen, t.ex. gran, bok, alm.

Senvuxet träd - Träd med påfallande smala årsringar.

Skogen i Skolan - Ett samarbetsprojekt mellan skogsnäring, Skogsvårdsorganisationen och skolan med syfte att sprida kunskap och intresse om svensk skog och skogsnäring.

Skogsmark - (enl skogsvårdslagen); Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- eller jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Skogsodling - Sådd eller plantering av träd.

Skogspolitik - Statens mål för skogsbru-

ket och medlen för att stimulera och styra mot dessa mål.

Snöbrott - Stambrott orsakat av snötyngd i trädkronan.

Sortiment - Virke med egenskaper enligt gällande mättningsföreskrifter eller sorteringsregler.

Stamblock - Virke av hög kvalitet, ofta genomsågat och okantat.

Stubbskott - Skott som utvecklas vid stubbasen.

Ståndort - Ett område med en enhetlig livsmiljö för växterna.

Ståndortsanpassning - Mark- och beståndsvårdande åtgärder som beaktar den enskilda växtplatsens naturgivna produktionsförutsättningar samtidigt som risken för negativa effekter på miljön minimeras.

Succession - Ordningsföljd i vilken växter, djur eller deras samhällen avlöser varandra på en växtplats.

Sumpskog - Skog på blöt mark där träden har en medelhöjd av minst 3 m och krontäckningsgraden är minst 30 %.

Surdråg - Litet område med vattenmätad mark i sänka.

Svedjebruk - Odling av jordbruksgrödor på skogsmark efter bränning av avverkad skog.

Sågekubb - Sortiment av standardlängd avsett för sågning.

Tallhed - Tallskog med lavar och enstaka mossor i bottenskiktet och eventuellt med spridd förekomst av ris i fältskiktet.

Torraka - Stående dött träd.

Torv - Organisk jordart bildad på platsen, huvudsakligen av förmultnade växtdelar.

Trakthyggesbruk - Skogsbrukssätt där skötselåtgärderna under olika utvecklingsfaser hos skogen går ut på att skapa enhetliga bestånd.

Täckrotsplanta - Planta där jord, torv eller annat substrat sitter kvar på roten.

Ungdomsved - Ved närmast mörgen i stam (juvenilved).

Uppfrysning - Upplyftning till markytan av föremål, t.ex. plantor eller stenar, ur underliggande markskikt i samband med tjällyftning och pipkraxbildning.

Vindfälla - Träd eller stam som fällts av vinden.

Virkesförråd - Virkesvolym.

Vittring - Mekanisk eller kemisk sönderdelning av berg eller mineraljord genom inverkan av temperatur, vatten, luft och levande organismer.

Växthusgas - Gaser i atmosfären vilka har förmåga att absorbera långvågig strålning. Ex. koldioxid, ozon, freon.

Växtnäringsämne - Oorganiskt ämne som utgör näring för växter, t.ex. kväve, fosfor.

Ädellövskog - Beståndstyp som utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent och vars areal är minst 0,5 hektar.

Ägoslag - Indelning av mark med hänsyn till karaktär och brukningsätt.

Översiktlig skogsinventering (ÖSI) - Inventering av hela landets privatskog som genomfördes under 1980-talet av Skogsvårds-organisationen.

Överståndare - Träd som förekommer glest i bestånd och som är väsentligt äldre än övriga träd i beståndet.

